

ปัจจัยการบริหารจัดการภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา Factors Affecting Management Competencies of Vocational Institutions

◆ ณัฐภัสสร ธนาบวรพานิชย์

นักศึกษาลัทธิศาสตร์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Nutpatsorn Tanaborworpanid

Doctor of Philosophy in Management Program's Student North Bangkok University

Email: happy_nee2530@hotmail.com

◆ ตระกูล จิตวัฒนากกร

คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Trakul Chitwattanakorn

Dean of Liberal Arts Faculty, North Bangkok University, E-mail trakul.ch@northbkk.ac.th

◆ พิศมัย จารุจิตติพันธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Pisamai Jarujittipant

Associate Professor, Ph.D., Director of Doctor of Philosophy in Management Program

North Bangkok University, Email: jarupis@gmail.com

Abstract

This article is a part of research title “The Competency of Development for Vocational Institutions Management of Thailand 4.0” To study the internal management factors that affect the competency of development for vocational Institutions. The sample was used in the research were teachers, teacher specialist and personnel of Vocational Institutions in Bangkok The research samples were 317 teachers, teaching specialists and personnel from 13 campuses, Vocational Institutions in Bangkok. The samples size were conducted by stratified random sampling method. Data were collected by questionnaires. The techniques and statistics used for data analysis were descriptive statistics and multiple regression analysis.

The results showed that the internal management factors of the vocational training institutions were at a high level. In corporate strategy Organizational structure Management style And the system. And at the highest level in personnel. Skills and values. It was found that the internal management factors affect the management efficiency of the institute. The results are

in the same direction as the skills that result in the highest level. Secondary The management aspect. And personnel factors, respectively.

Keywords: Internal Management of Vocational Institutions, The competency of the Vocational Institutions Management

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ยุคประเทศไทย 4.0” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรครู ครูชำนาญการพิเศษ และบุคลากรของสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร 13 วิทยาเขต จำนวน 317 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ และด้านระบบการทำงาน และอยู่ในระดับมากที่สุดในด้านบุคลากร ด้านทักษะและด้านค่านิยมร่วม โดยพบว่าปัจจัยการบริหารจัดการภายในมีผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันด้านหลักสูตรเพียงด้านเดียว โดยส่งผลในทิศทางเดียวกันเรียงตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะซึ่งส่งผลในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารจัดการ และปัจจัยด้านบุคลากร ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา สมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา

บทนำ

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 ได้กล่าวถึงเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมว่าต้องเป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และนอกจากนั้นรัฐบาลยังได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ รวมถึงมีการให้ระดมทรัพยากรการอาชีวศึกษาเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา ให้เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โดยการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตร สื่อการเรียนรู้ ทักษะ การวิเคราะห์และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษาไปสู่

ความเป็นเลิศ โดยให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารการจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา ด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านระบบการทำงาน ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านทักษะ และด้านค่านิยมร่วม ตามแนวคิด McKinsey 7-S Framework (1977) เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพและกรอบมาตรฐานหลักสูตร ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งนี้สถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะระดับปริญญาตรีสายปฏิบัติการ สมรรถนะด้านหลักสูตร สมรรถนะด้านครูคณาจารย์ และบุคลากร สมรรถนะด้านทรัพยากร และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน ตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 และจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนได้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สังคมและประเทศชาติต่อไปในยุคประเทศไทย 4.0 ยุทธศาสตร์แผนการพัฒนาศึกษาของอาชีวศึกษา (2560-2564) สมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นเลิศด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนบุคลากรของสถาบันการอาชีวศึกษาก้าวสู่ยุค 4.0 ได้ต้องจัดการคน ปรับระบบการศึกษา ใช้อาชีวะนำ ผลักดันสถานะเทียบเท่ามหาวิทยาลัยเตรียมความพร้อมขับเคลื่อนองค์กรด้วยนวัตกรรม” กล่าวได้ว่าประเทศไทยจะก้าวสู่ยุค 4.0 ได้นั้นต้องมีการขับเคลื่อนพัฒนาระบบการจัดการคน ซึ่งจะสร้างคนเพื่อสร้างนวัตกรรมได้ต้องเริ่มจากการมีระบบการศึกษาที่ดีและมีความเข้มแข็ง จึงต้องกลับไปมองภาคการศึกษาของไทยว่าครูผู้สอน อาทิกำหนดให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรประจำหลักสูตรมีคุณสมบัติที่เหมาะสมมีจำนวนตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของหลักสูตร มีการวางแผนจัดหาอัตรากำลังครูคณาจารย์ และบุคลากรที่มีคุณภาพให้มีจำนวนเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาที่รับ พัฒนาปริมาณคุณภาพและแหล่งเรียนรู้ใหม่ในการบริหารจัดการ หลักสูตร ได้มีส่วนสร้างให้เกิดเกิดการเปลี่ยนแปลงและผลิตนวัตกรรม ขณะที่ประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างสิงคโปร์ มาเลเซีย ประชาชนของพวกเขาจะพยายามให้คนของตัวเองตื่นตัว รับมือกับวิกฤตต่าง ๆ และมีระบบการศึกษาที่สร้างให้คนของเขาเป็นนวัตกรรม และการพัฒนาระบบการจัดการคนต้องมีทักษะคิดเป็น แก้ปัญหาได้ แต่ต้องรู้จักนำความรู้ ข้อมูลที่มีมากมายบนโลกดิจิทัลที่นักเรียน/นักศึกษา สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม โดยนักเรียน/นักศึกษา ต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงร่วมกับสถานประกอบ และสถานศึกษาต้องร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชนในการพัฒนาสร้างเด็กร่วมกันเพื่อให้เด็กมีศักยภาพ ทำงานได้สอดคล้องกับที่สถานประกอบการต้องการ และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆได้ รวมถึงต้องมีการเพิ่มเติมทักษะทางภาษา ไม่ว่าจะเป็นอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากตอนนี้คนไทยมีทักษะภาษาอังกฤษต่ำมาก ทำให้พลาดโอกาสที่ดีในหลาย ๆ เรื่อง “ระบบการศึกษาของไทยไม่ได้ทำให้เด็กเข้าใจอาชีพ บางคนเลือกเรียนเพราะอยากได้ปริญญาตรี ไม่ใช่เพื่อออกมาทำงานในสิ่งที่ตนเองเรียนมา อีกทั้งเด็กก็ไม่เคยเข้าไปปฏิบัติหรือเรียนรู้งานจริง ๆ ขณะเดียวกันอาชีวะ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ แต่กลับมีคนสนใจเรียนน้อย ดังนั้น ระบบการศึกษาต้องผลักดันให้เด็กสนใจเรียนอาชีวะมากขึ้น และต้องทำให้เด็ก

อาชีพมีสถานะสูงเทียบเท่าปริญญาตรี อาทิ เงินเดือน เพราะสำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว คนจบอาชีพจะเป็นคนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก” (ฤกษ์ชัย เพ็ชรคง, 2560: ออนไลน์) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา จากปัญหาสะท้อนให้เห็นว่า การเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 จะส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา ดังนั้น จากสภาพ ปัญหา และอุปสรรคการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ผลจากการวิเคราะห์การบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา และสมรรถนะการบริหารจัดการของสถาบันอาชีวศึกษา จะทำให้สถาบันอาชีวศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตามสมรรถนะของสถาบันการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ต่อไป (เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว, 1 พฤศจิกายน: 2556)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา

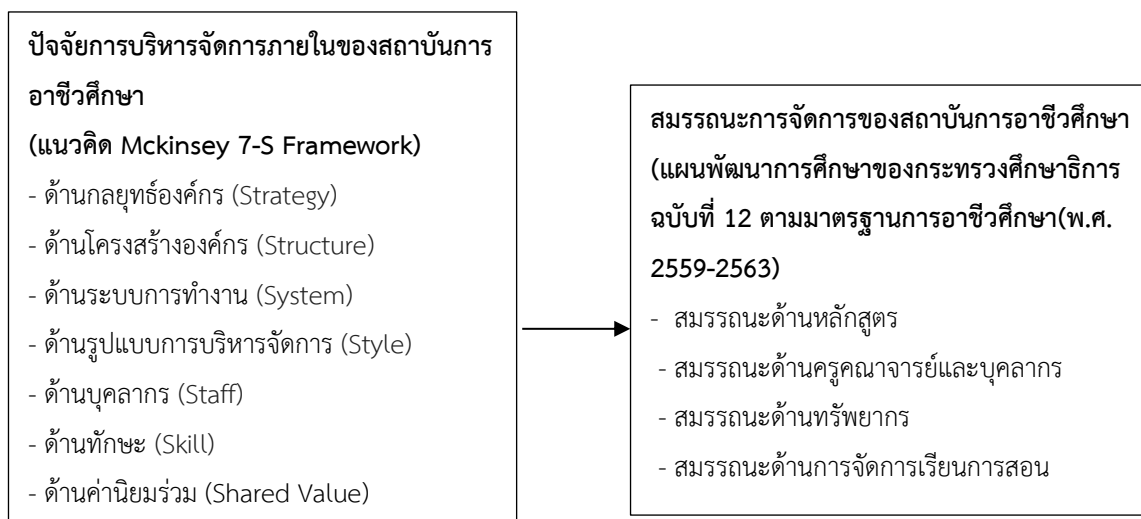
นิยามศัพท์

การบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา หมายถึง แนวทางการบริหารงานของสถาบันการอาชีวศึกษา ตามทฤษฎี 7'S ของ McKinsey ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้าง ด้านระบบการทำงาน ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านด้านทักษะ และด้านค่านิยมร่วม

สมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา หมายถึง ความสามารถและความพร้อมในด้านปัจจัยนำเข้าและกระบวนการดำเนินงานที่เอื้อหรือสนับสนุนหรือส่งเสริมให้สถาบันประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งงานวิจัยนี้ได้พิจารณาความสามารถและความพร้อม/ดังกล่าวแยกตามยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 ปี 2560-2564 และตามเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในของกรมอาชีวศึกษา ได้แก่ สมรรถนะด้านหลักสูตร สมรรถนะด้านครูคณาจารย์และบุคลากร สมรรถนะด้านทรัพยากร สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน

กรอบแนวคิด

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้กระทำโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารจัดการภายในสถาบัน และสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ตลอดจนผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และข้อมูลเบื้องต้น มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษามาเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการวิจัย โดยสรุป ดังภาพ



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

1. **ขอบเขตด้านประชากร** งานวิจัยมุ่งศึกษาสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ของบุคลากรครู ครูระดับปฏิบัติการ และครูชำนาญการพิเศษ ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1,528 คน โดยแบ่งเป็น 13 วิทยาเขต โดยการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง 317 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Stratified Random Sampling)

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย โดยศึกษาและเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งฐานข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ข้อมูลจากแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา(พ.ศ. 2559-2563)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 **ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)** ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้าง ด้านระบบการทำงาน ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านด้านทักษะ และด้านค่านิยมร่วม

3.2 **ตัวแปรตาม (Dependent Variable)** คือ สมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะด้านหลักสูตร สมรรถนะด้านครูคณาจารย์และบุคลากร สมรรถนะด้านทรัพยากร และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 1 ฉบับ ประกอบด้วยแบบสอบถาม(Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ส่วน

ขั้นตอนที่ 1: สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านระบบการทำงาน ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านทักษะ และด้านค่านิยมร่วม

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะด้านหลักสูตร สมรรถนะด้านครูคณาจารย์และบุคลากร สมรรถนะด้านทรัพยากร และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน

จากแบบสอบถามส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's scale, 1978 อ้างถึง ยุทธ ไกยวรรณ, 2553 : 103) โดยกำหนดเป็นคะแนน 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981 : 182)

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา) และตัวแปรตาม (สมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา) โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบ All Enter

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา

ขั้นตอนที่ 2: ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามโดยวิธีการวิเคราะห์ “ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์” (IOC: Index of Item Objective Congruence) ผลการวิเคราะห์โดยรวมพบว่าสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา มีค่าสอดคล้องกับเนื้อหาเท่ากับ 0.95

2.2 การหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรการคำนวณค่าแอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha) ซึ่งค่าที่คำนวณได้ควรมีค่าไม่น้อยกว่า 0.7 จึงจะถือว่าเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha โดยรวมมีค่าเท่ากับ .985

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวคิด McKinsey. (1980 : 1-14) ได้กล่าว กลยุทธ์ขององค์กรเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารตอบคำถามที่สำคัญ อาทิ องค์กรอยู่ที่ไหนในขณะนี้ องค์กรมีเป้าหมายอยู่ที่ไหน พันธกิจคืออะไร พันธกิจควรจะเป็นอะไร และใครเป็นผู้รับบริการ การบริหารเชิงกลยุทธ์

จะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การบริหารเชิงกลยุทธ์จะช่วยให้องค์กรกำหนดและพัฒนาข้อได้เปรียบทางการแข่งขันขึ้นมาได้ และเป็นแนวทางที่บุคคลภายในองค์กรรู้ว่าจะใช้ความพยายามไปในทิศทางใดจึงจะประสบความสำเร็จสรุปได้ว่าปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษาส่งผลกับความพร้อมและความสามารถในการดำเนินงาน

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะในการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ตามแนวคิดของ David McClelland (1973) แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเริ่มจากการนำเสนอบทความทางวิชาการ ซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดีของบุคคล (excellent performer) ในองค์กรกับระดับทักษะความรู้ความสามารถ โดยกล่าวว่า การวัด IQ และการทดสอบบุคลิกภาพ ยังไม่เหมาะสมในการทำนายความสามารถหรือสมรรถนะของบุคคลได้ เพราะไม่ได้สะท้อนความสามารถที่แท้จริงออกมาได้สรุปได้ว่าสมรรถนะการบริหารจัดการของสถาบันอาชีวศึกษาส่งผลกับประสิทธิผลของการดำเนินงาน

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ในด้านรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่มาตรฐานสากลในการบริหารของสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลของสถาบันการอาชีวศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา (Beer: 2008)

ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการศึกษาของอาชีวศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่ได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นกฎหมายบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 นั้น มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาให้มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวคือยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษา จุดเน้น 6 ยุทธศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการเน้นในการปฏิรูปการศึกษาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดาร์พงษ์ รัตนสุวรรณ. 2559: ออนไลน์) เพื่อแก้ปัญหาทางการศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการผลิตและพัฒนาครู ด้านการทดสอบการประเมิน การประกันคุณภาพและการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านผลิต พัฒนากำลังคนและงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ด้าน ICT เพื่อการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นสรุปได้ว่ายุทธศาสตร์แผนพัฒนาการศึกษาของอาชีวศึกษาส่งผลกับประสิทธิผลของการดำเนินงานของสถาบันการอาชีวศึกษา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา และสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง บุคลากรครู ครูชำนาญการพิเศษ และบุคลากรของสถาบัน จำนวน 317 คน และปัจจัยบริหารจัดการภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาได้ผลสรุปดังตารางที่ (1-3)

ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา

ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
ด้านกลยุทธ์องค์กร	4.48	.361	มาก
ด้านโครงสร้างองค์กร	4.12	.304	มาก
ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ	4.41	.584	มาก
ด้านระบบการทำงาน	4.35	.328	มาก
ด้านบุคลากร	4.43	.267	มาก
ด้านทักษะ	4.57	.352	มากที่สุด
ด้านค่านิยมร่วม	4.54	.347	มากที่สุด

จากข้อมูลในตารางที่ 1 สรุปได้ว่าปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก โดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้ ด้านทักษะมีค่าเฉลี่ย 4.57 ด้านค่านิยมร่วมมีค่าเฉลี่ย 4.54 ด้านกลยุทธ์องค์กรมีค่าเฉลี่ย 4.48 ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ย 4.43 ด้านรูปแบบการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ย 4.41 ด้านระบบการทำงานมีค่าเฉลี่ย 4.35 ด้านโครงสร้างองค์กรมีค่าเฉลี่ย 4.12 ตามลำดับ

สมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา

สมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
สมรรถนะด้านหลักสูตร	4.58	.3601	มากที่สุด
สมรรถนะด้านครู ณาจารย์และบุคลากร	4.45	.3396	มาก
สมรรถนะด้านทรัพยากร	4.52	.3568	มากที่สุด
สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน	4.44	.5688	มาก

จากข้อมูลในตารางที่ 2 สรุปได้สมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก โดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้ สมรรถนะด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.58 สมรรถนะสมรรถนะด้านทรัพยากร มีค่าเฉลี่ย 4.52 สมรรถนะด้านครูคณาจารย์และบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.45 และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ย 4.42 ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา ในด้านโครงสร้างองค์กร ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านระบบการทำงาน ด้านบุคลากร ด้านทักษะ และด้านค่านิยมร่วม ที่มีผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ในด้านสมรรถนะด้านหลักสูตร สมรรถนะด้านครูคณาจารย์ และบุคลากร สมรรถนะด้านทรัพยากร และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่าปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษาส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อสมรรถนะด้านหลักสูตรเพียงด้านเดียว ดังตารางที่ 3

ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาในด้าน สมรรถนะด้านหลักสูตร

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษาในด้าน สมรรถนะด้านหลักสูตร

การบริหารจัดการภายใน ของสถาบันการอาชีวศึกษา	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		p-value
	B	SE	Beta	t	
(Constant)	2.749	.504		5.456	.000
ด้านกลยุทธ์องค์กร	-.057	.038	-.057	-1.521	.129
ด้านโครงสร้างองค์กร	-.241	.055	-.204	-4.424**	.000
ด้านรูปแบบการบริหาร จัดการ	.150	.039	.172	3.802**	.000
ด้านระบบการทำงาน	-.075	.049	-.068	-1.546	.123
ด้านบุคลากร	.146	.049	.108	3.002**	.003
ด้านทักษะ	.455	.048	.445	9.462**	.000
ด้านค่านิยมร่วม	.006	.044	.005	.128	.898
R	R ²	Adjusted R ²	SE(est.)	F	Sig
.796	.634	.626	.22034	76.436	.000

หมายเหตุ Adjusted R = .626, F = 76.436, Prob. F = 0.00 **p<0.01, *p<0.05

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษาที่มีผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา สมรรถนะด้านหลักสูตร พบว่าปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา ในด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านระบบ

การทำงาน ด้านบุคลากร ด้านทักษะ และด้านค่านิยมร่วม มีผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ด้านหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา ด้านหลักสูตร ได้ร้อยละ 62.6 และพบว่าปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร และด้านทักษะมีอิทธิพลทางบวก และด้านโครงสร้างองค์กร มีอิทธิพลทางลบ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา สมรรถนะด้านหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกมากที่สุด ได้แก่ ด้านทักษะ ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ และด้านบุคลากร ขณะเดียวกันปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบมากที่สุด ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านระบบการทำงาน และด้านบุคลากร และอยู่ในระดับมากที่สุดในด้านทักษะและด้านค่านิยมร่วม สะท้อนให้เห็นว่าสถาบันการอาชีวศึกษาทุกแห่งให้ความสำคัญในการนำหลักการของ 7-S มาใช้ในการบริหารจัดการภายในของของสถาบันการอาชีวศึกษา และผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของสถาบันการอาชีวศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดในด้านหลักสูตร สมรรถนะด้านทรัพยากร ด้านสมรรถนะครูคณาจารย์และบุคลากร และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะสถาบันการอาชีวศึกษาทุกแห่งให้ความสำคัญในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กระทรวงศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานการอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2559 - 2563) (สำเร็จ วงศ์ศักดิ์) ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อให้สถาบันการอาชีวศึกษาดำเนินการในการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านครูคณาจารย์และบุคลากร ด้านทรัพยากร และด้านการจัดการเรียนการสอน พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา ทั้ง 7 ด้าน อาทิ ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้าง ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านระบบ ด้านทักษะ ด้านค่านิยมร่วม สอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวคิด McKinsey 7-S Framework (1977) และสมรรถนะการจัดการในสถาบันการอาชีวศึกษา ทั้ง 4 ด้าน สมรรถนะด้านหลักสูตร สมรรถนะด้านครูคณาจารย์และบุคลากร สมรรถนะด้านทรัพยากร และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสมรรถนะ ตามแนวคิดของ David McClelland (1973) สมมติฐานการวิจัยที่ว่า สมรรถนะการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษามีความแตกต่างตามคุณลักษณะบุคลากรในสถานศึกษา และปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันการอาชีวศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันอาชีวศึกษา และสมรรถนะการจัดการของสถาบันอาชีวศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพโดยคำนึงถึง ปัจจัยการบริหารจัดการภายในของสถาบันอาชีวศึกษา ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านระบบการทำงาน ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านทักษะ และด้านค่านิยมร่วม ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการของสถาบันอาชีวศึกษา ทั้ง 4 ด้าน สมรรถนะด้านหลักสูตร สมรรถนะด้านครูคณาจารย์และบุคลากร สมรรถนะด้านทรัพยากร และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงการพัฒนสมรรถนะด้านหลักสูตรโดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านภาษาของผู้เรียน และการพัฒนสมรรถนะด้านหลักสูตรโดยมีเป้าหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในการพัฒนากำลังคนในทุกระดับ และด้านวิชาชีพ ระดับช่างฝีมือ ช่างเทคนิคและระดับนักเทคโนโลยีสายปฏิบัติการที่มีคุณภาพทุกด้านดังนี้ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลัก และสมรรถนะทั่วไป ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ตามมาตรฐานคุณวุฒิสนองความต้องการกำลังนักศึกษาในการพัฒนาประเทศสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรนำแนวทางการพัฒนาหลักสูตรไปกำหนดเป็นนโยบายแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนาสถานศึกษาของวิทยาลัย ในสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมและสถานประกอบการ ให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาสมรรถนะด้านทรัพยากร เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนและการจัดการด้านทรัพยากรให้มีความพร้อมมากขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากำลังคน ยุคประเทศไทย 4.0 ได้ตามที่ต้องการของหน่วยงานสถานประกอบการ

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านหลักด้านครูคณาจารย์และบุคลากร และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านหลักสูตร ของสถาบันอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีนวัตกรรม 4.0

References

- Aumnad Watjinda. (2011). Evaluation of the organization *McKinsey 7s*. of Resesrchers 10 November 2017, from <http://www.hrcenter.co.th>.
- Beer, M. (2008). Managing change and transition. Boston: Harvard Business Press.
- Best, John W. (1981). Research in Education. 4 th ed. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Chaipreuk Sereerak. (2015). Problems and Solutions of Vocational Education System. Of Resesrchers 7 December 2016, from <http://www.manager.co.th/mwebboard/listComment.aspx?QNumber= 373277& Mbrowse=19>

- Dapong Ratanasuwan. (2016). Of Reserchers 20 November 2017,
from http://www.moe.go.th/websm/minister/minister_dapong.htm
- JohnW. (1981). Research in Education. 4 th ed. New Jersey: Prentice-Hall Inc,
- Khajornsak Intarasopa. (2014). A model of private vocational education administration for ASEAN
community. Architectural Heritage Management and Tourism (International Program).
- Kiatanantha Lounkaew. (2014, 1 November). The structure of Thai education system and the
demand for vocational workers : Matichon Daily Newspaper.
- Office of Vocational 2210 Commission. (2014). Vocational education According to the
Vocational Education Act. Of Reserchers 10 November 2017,
from http://www.ntc.ac.th/files/12110514142032380/files/rule_2551.pdf
- Patrapan Laoniramai. (2007). Adaptation of vocational institutions. Reserchers 23 February
2016, from www.spu.ac.th/~patrapan/Tip3_46html. [06/06/2014 Best,
- Pawit Tongrod. (2011). Council of Higher Education with Higher Education Development. Of
Reserchers 23 February 2016, from www.google.co.th/search.
- Rakchai Petchakong. (2017). Preparation for the ASEAN Community. Reserchers
18 June 2017, Online: [http://www.rtc.ac.th/www_km/03/0314/0314241153 .pdf](http://www.rtc.ac.th/www_km/03/0314/0314241153.pdf)



Nutpatsorn Tanaborworpanid, Doctor of Philosophy in Management
Program's Student, North Bangkok University.



Associate Professor, Trakul Chitwattanakorn, Ph.D., Dean of Liberal
Arts Faculty, North Bangkok University.



Associate Professor, Pisamai Jarujittipant, Ph.D., Director of Doctor of
Philosophy in Management Program, North Bangkok University.